

Enfald istället för mångfald präglar alltfler i vårt samhälle

Monokulturer är ofta sårbara och känsliga för yttre hot och förändrade förutsättningar. Det gäller både i naturen och i samhällets alla företag och organisationer. Mångfald, med en blandning av kunskap och erfarenheter, är däremot alltid berikande för en utveckling. Samhällsutveckling handlar inte bara om behovet av akademisk utbildning utan lika mycket om att ta vara på och värdera praktisk erfarenhet och hantverksskunnande.

Utvecklingen i samhället går alltmer mot *enfald och monokulturer*. Detta trots allt vackert tal om *mångfald och integration*. Vi ser det på många nivåer i samhället. Praktisk kunskap och mångårig erfarenhet räknas inte längre. Snart sagt varje större arbetsplats kräver högt utbildad personal även för de enklaste arbetsuppgifterna. Vi ser denna utveckling hos våra företag, i kommuner och landsting, likväl som vi ser det hos våra myndigheter. Mångårig praktisk erfarenhet inom ett område räknas inte längre som meriterande i relation till några års teoretisk akademisk utbildning. Vi är på väg att få ett samhälle som styrs av en högskoleutbildad elit som ofta dessutom saknar praktisk erfarenhet av hur företagande fungerar i det verkliga livet.

En teoretisk högskoleexamen må vara bra, men den blir alltid ändå bättre och effektivare när den kombineras med praktisk erfarenhet och branschkunskap.

Framtiden i backspegeln

Efter 45 års arbete med bioenergifrågor, tänker jag nu dra mig tillbaka för att njuta av min pension. Men jag kan *inte låta bli att reflektera över hur samhället under mitt arbetsliv har förändrats*. Det hela började med att jag som Fältbiolog redan i slutet av 1960-talet läste Rachel Carsons bok "Tyst Vår". Den boken blev min väckarklocka. Sedan dess har *natur- och miljöfrågor* blivit en ledstjärna i mitt liv. Jag har i hela mitt yrkesliv arbetat *i gränslandet mellan akademi, myndighet och företagande*. Jag har haft förmånen att utveckla förbränningsteknik och jag har varit aktiv på den internationella arenan. Det har onekligen varit en spännande tid att gå från ett nästan 100-procentligt fossilberoende till där vi är idag.

På 1990-talet och början av 2000-talet handlade mycket om att komma bort från vårt oljeberoende. Bioenergi och det nya bränslet pellets växte snabbt i popularitet. Inte minst på grund av att våra politiker redan 1990 införde en då mycket kritiserad koldioxidskatt. Genom att beskatta användningen av fossil energi *blev alla förnybara alternativ som vind, sol, flis och pellets konkurrenskraftiga* för användarna. Idag är bioenergin vår största energibärare och svarar ensam för 37% av all energi vi använder, samtidigt som vi fått 10 000-tals varaktiga arbetstillfällen och mer pengar som stannar i den lokala ekonomin. *Bioenergi ger oss idag mer energi än vad all vattenkraft och kärnkraft levererar tillsammans*.

Det är ingen tvekan om att vårt Sverige idag är en ledande välfärdsnation i världen, inte minst när det gäller klimat- och energiomställningen. Att vi är där vi är, beror på att vi haft både *modiga politiker, kunniga företagare och kloka konsumenter*. Kort sagt ett samhälle präglat av mångfald där allas kunskap och erfarenhet tagits tillvara.

Övertro på teoretisk utbildning

Idag har det blivit *allt vanligare att kräva akademisk utbildning även för enklare tjänster i samhället*. De verkar finnas en övertro på vad en teoretisk utbildning kan bidra med. Idag kräver de flesta myndigheter att den som söker har en lämplig akademisk examen, gärna inom det område som man bedömer som relevant. *Man skulle kunna lagt till "eller motsvarande kunskap"* för att fånga upp även mångårig yrkeserfarenhet, *men det gör man inte*. Istället lockar man allt oftare med generösa anställningsvillkor.

Energimyndigheten är en modern arbetsplats där du som anställd inte har någon fast arbetsplats. Här finns möjlighet att arbeta mobilt, här finns utvecklade tekniska förutsättningar att genomföra möten på distans, d v s via konferenssystem, dator och telefon. Som anställd har du möjlighet till

flexibel arbetstid, vilket innebär att du i stor utsträckning själv kan bestämma hur arbetstiden ska disponeras. Många av de som anställs kommer dessutom direkt ifrån utbildningen och ser ett arbete på myndigheten som en språngbräda vidare i karriären.

Säkerligen populärt för den enskilde medarbetaren, men är det verkligen effektivt när det gäller att hitta gemensamma lösningar och mål? Genom att "stänga dörren" för praktisk erfarenhet *skapar man effektivt en monokultur med nästan 400 anställda* som inte speglar det samhälle man är satt att ställa om. I mitt tycke *borde myndigheten istället prioritera mångfald* där man inom myndigheten *både har* anställda medarbetare med akademisk utbildning och medarbetare med mångårig praktisk erfarenhet.

Även om ledningen har ett ansvar för verksamheten, så vilar ändå det största ansvaret på regeringen som via *regleringsbrev sätter ramarna för myndighetens verksamhet*. I Energimyndighetens arbete ska dessutom särskilt fokus läggas vid glesbygdskommunernas fortsatta möjlighet att tillhandahålla energi- och klimatrådgivning. Något som ofta kräver både yrkeskunskap och praktisk erfarenhet.

Bioenergi - idag en "Ickeifråga"

Under omställningen på 1990-talet och en bit in på 2000-talet var det ett stort fokus på bioenergi och andra inhemskt producerade energibärare. Energimyndigheten samarbetade via samverkansgrupper med olika branschföreträdare och man formade tillsammans den energibalans vi har idag. Det fanns både kunnande och nätverk som fungerade. *Idag har de allra flesta av de personer som jobbade med att lyfta bioenergifrågorna gått i pension*, och ersatts med akademiker som ofta helt saknar både kunskap och erfarenhet av vår största energibärare. Bioenergi uppfattas av många vara ett föråldrat alternativ och det är betydligt "mer inne" att arbeta för en elektrifiering. Och då inte minst då elen skall produceras av *förnybar* vind och sol. Att biokraft inom industri och fjärrvärme producerar lika mycket el som vindkraften, och dessutom tillverkas när den som bäst behövs, verkar man inte riktigt vilja se.

Att bioenergi är en "ickeifråga" syns inte minst i Energimyndighetens tidning "*Energivärlden*"¹. Med tidningen säger sig myndigheten vilja skapa en digital mötesplats för dialog och kunskapsutbyte över sektorsgränserna. Endast 4 av 82 artiklar under rubriken "*Förnybart*" kan anses ha bärighet på Bioenergi. När jag påtalade detta för *Rivan Shahab, Kommunikatör på tidningen*, håller han med om att man skrivit alldeles för lite kring bioenergi, men påpekar samtidigt att man gärna tar emot tips på artiklar och krönikörer. Så ett visst mått av självkritik är ändå befogat.

Även på *Energimyndigheten egen hemsida*² så finns det mycket lite att läsa om bioenergi. Här hänvisas i allmänna termer olika uppdrag som Energimyndigheten stödjer och där bioenergi ingår. Men när man tittar närmare på dessa ser man att *det mesta är inaktuellt och daterat 3- 5 år bakåt i tiden*. Om man går vidare med länken till Faktabasen/Biobränsle finner man att denna sida skapades i oktober 2009 och uppdaterades i november 2011. Positivt är ändå att man på hemsidan trots allt kan läsa att "*Bioenergi är i dag den största förnybara energikällan i Sverige sett till slutlig energianvändning. Tillförseln kan öka ytterligare så länge detta sker på ett hållbart sätt och därtill kan biobränslena användas mer effektivt*". Vackra ord men lite verkstad!

Det räcker inte, vi borde kunna kräva mer av den myndighet som ansvarar för energiomställningen. Men jag är *inte högskoleutbildad* och jag är *förmodligen alltför gammal* för att begripa bättre. Men allt var inte sämre förr, så nog borde man ändå vara ödmjuk och lyssna, och kanske även ta lärdom av, den erfarenhet som trots allt ännu finns kvar.

Bengt- Erik Löfgren

bengt@afabinform.com

¹ <https://www.energivarlden.se/fornybart/>

² <http://www.energimyndigheten.se/fornybart/bioenergi/>